

„Poza kulturową oczywistością” (2019-2023) Podsumowanie cyklu seminaryjnego w Dolnośląskiej Szkole Wyższej / Uniwersytecie Dolnośląskim DSW we Wrocławiu

Ewa Kurantowicz¹

Karolina Reinhard²

Paweł Rudnicki³

Cykl seminariów „Poza kulturową oczywistością” prowadzony w Dolnośląskiej Szkole Wyższej / Uniwersytecie Dolnośląskim DSW w latach 2019-2023 powstał jako forma upamiętniająca dorobek naukowy i intelektualny profesora Roberta Kwaśnicy, współtwórcy, pierwszego rektora i prezydenta DSW.

Kulturowa oczywistość to – jak o tym wielokrotnie pisał Robert Kwaśnica – rzeczywistość zdominowana przez rozum instrumentalny, w której humanistyka sprowadzana jest do kompetencji miękkich, technik coachingu, jest banalizowana. R. Kwaśnica wyrażał opór takiej rzeczywistości w swojej działalności naukowej (ale też w codzienności uczelnianej) zachęcał do dialogu, do poszukiwania wspólnoty sensu, do wychodzenia poza kulturową oczywistość.

Wybierając „Poza kulturową oczywistością” jako tytuł konferencji naukowej (2019) oraz cyklu seminariów naukowych, nie mieliśmy wątpliwości, że przypadłby

---

¹ Uniwersytet Dolnośląski DSW, Poland, ewa.kurantowicz@dsw.edu.pl,
<https://orcid.org/0000-0002-1937-4761>

² Uniwersytet Dolnośląski DSW, Poland, karolina.reinhard@dsw.edu.pl
<https://orcid.org/0000-0003-4544-1988>

³ Uniwersytet Dolnośląski DSW, Poland, pawel.rudnicki@dsw.edu.pl
<https://orcid.org/0000-0002-2495-8104>

on do gustu Robertowi Kwaśnicy. Zamierzaliśmy stworzyć serię spotkań naukowych osadzonych w dyskursach edukacyjnych bytujących poza głównym nurtem dociekań intelektualnych, wyprowadzających osoby uczestniczące w spotkaniach ze stref komfortu, zachęcające do debaty, otwartych wobec pytań o różnorodność, krytyczność, ambiwalencję, opór i emancypację.

Spotkania w ramach cyklu PKO były elementem programu kształcenia w kameralnej Szkole Doktorskiej DSW, często towarzyszyły im warsztaty dla doktorantów i doktorantek, które cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Dla udokumentowania historii seminariów należy przywołać parę istotnych faktów:

1. Pierwszym, inicjującym cykl, wydarzeniem była konferencja naukowa „Poza kulturową oczywistością”, która odbyła się w Dolnośląskiej Szkole Wyższej w październiku 2019 roku.
2. Seminarium PKO było prowadzone przez cztery lata (2019-2023). Kiedy zaczynaliśmy byliśmy świeżo po strajku nauczycielskim, przed pandemią (i w jej trakcie). Byliśmy przed kryzysem uchodźczym na polsko-białoruskiej granicy, przed pełnoskalową wojną w Ukrainie oraz wielomilionową rzeszą osób uchodźczych przed wojną z Ukrainy. Gdy zaczynaliśmy seminaria PKO sztuczna inteligencja była powszechnie kojarzona z filmami s-f, w 2023 roku objawiła nam się w postaci czata GPT, który wyrócił sposób myślenia o wiedzy i jej pozyskiwaniu. Korzystaliśmy z tych kontekstów, aby zrozumieć różnorodne sytuacje, oswoić pojawiające się konteksty, zadać pytania ważne, ważniejsze, czasami banalne. Rozmawialiśmy, słuchaliśmy, byliśmy razem.
3. Seminarium PKO rozpoczęło się w Dolnośląskiej Szkole Wyższej a skończyło w Uniwersytecie Dolnośląskim DSW, to była także duża zmiana, w wielu wymiarach. Symboliczna zmiana statusu i nazwy uczelni była też ziszczeniem marzenia Roberta Kwaśnicy o DSW.
4. Partnerami naukowymi cyklu były (w dwóch pierwszych latach) Wrocławski Oddział Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, a w ostatnim sezonie Wrocławski Oddział Polskiego Towarzystwa Socjologicznego oraz „Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja” / „INSTED: Interdisciplinary Studies in Education & Society” (flagowy periodyk DSW) – bardzo dziękujemy za to wsparcie i kooperację.
5. Komitet naukowy tworzyły następujące osoby: Ewa Kurantowicz, Joanna Minta, Karolina Reinhard, Maria Reut, Justyna Kajta (która dołączyła w ostatnim roku seminaryjnego cyklu), Beata Sierocka, Helena Wyligąła, Paweł Rudnicki (kierownik cyklu PKO).

6. Pracowaliśmy stacjonarnie, zdalnie i hybrydowo – uczyliśmy się różnych form nadawania, komunikowania, bycia w kontakcie. Bez dwóch zdań było to duże wyzwanie organizacyjne.

Lista wydarzeń w ramach cyklu PKO:

Rok akademicki 2019/2020

- 29/10/2019, Inauguracja cyklu seminariów naukowych w DSW;
- 28/11/2019, Maria Mendel, Tomasz Szkudlarek (Uniwersytet Gdański), *Zaawansowane studia nad kulturą i edukacją*;
- 12/12/2019, Piotr Zańko (Uniwersytet Warszawski), *Edukacyjne konteksty oporu kulturowego*;
- 17/12/2019, Andreas Fejes (Linköping University, Dolnośląska Szkoła Wyższa), *Mapping out the Research Field of Adult Education and Learning*;
- 18/12/2019, Piotr Stańczyk (Uniwersytet Gdański), *Freirego Suchodolskim. Od marginesów, do centrum i z powrotem na marginesy – poza oczywistością interpretacyjną w filozofii wychowania*;
- 28/01/2020, Aneta Ostaszewska (Uniwersytet Warszawski), *„Nakreśliłam własne przeznaczenie” - praca biograficzna jako kategoria pedagogiczna*;
- 05/03/2020, Piotr Zamojski (Uniwersytet Gdański), *Wprowadzenie do idei po-krytycznej pedagogiki: teoria szkoły i immanentna ontologia nauczania*;

Rok akademicki 2020/2021

- 22/10/2020, Martyna Pryszmont (Uniwersytet Wrocławski), *Metodologia jako sztuka wyjścia. Pomiędzy sztuką a metodą badawczą*;
- 03/12/2020, Karolina Kuszyk (tłumaczka, dziennikarka, reportażystka), *Jak opisać owada w bursztynie, czyli o powstawaniu „Ponemieckiego”*;
- 21/01/2021, Danuta Uryga, Marta Wiatr (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej), *Etnograficzne studium przypadku – odkrywanie, zwiedzanie czy wytwarzanie społecznego świata?*;
- 28/01/2021, Justyna Kajta (Uniwersytet Wrocławski), *Zrozumieć nacjonalizm? O tożsamości i dyskursie polskiego ruchu nacjonalistycznego*;
- 18/02/2021, Elżbieta Korolczuk (Södertörn University), *Kto się boi „gender”? Wojny kulturowe i prawicowy populizm*;
- 25/02/2021, Kaja Kaźmierska (Uniwersytet Łódzki), *Autobiograficzny wywiad narracyjny a współczesne dyskursy etyczne w naukach społecznych*;
- 15/03/2021, Iwona Chmura-Rutkowska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), *(Nie)widzialne granice - różnice i nierówności*

w doświadczaniu codzienności szkolnej przez dziewczęta i chłopców

- 14/04/2021, Małgorzata Michel (Uniwersytet Jagielloński), *Trudny czy wymagający teren badań? Badacz jakościowy pomiędzy teorią metodologii badań a praktyką życia badawczego*;
- 12/06/2021, Przemysław Staroń (Uniwersytet SWPS), „*Bo szkoła może być magiczna...*”;
- 15/06/2021, Brian Tam, (Uniwersytet Wrocławski) *My Ethnicity is not a Virus: Racism and Xenophobia during the COVID-19 Pandemic*.

Rok akademicki 2021/2022

- 15/11/2021, Catherine Nafti-Malherbe (Uniwersytet w Angers), *A Sociological Look at the Social and Educational Support of Young Unaccompanied Migrants in France and Their Integration*;
- 18/11/2021, Przemysław Sadura, Sylwia Urbańska (Uniwersytet Warszawski), *Obcy w naszym kraju. Etnografia stanu wyjątkowego na granicy polsko-białoruskiej*;
- 09/12/2021, Jorge F. Figueroa (Texas Woman's University), *The Intersections Between Critical Pedagogy Cultures and Technology*;
- 13/01/2022, Joanna Gierak-Onoszko (dziennikarka, reportażystka, pisarka, felietonistka), *Metoda reporterska jako sposób na zrozumienie wrzenia świata*;
- 10/03/2022, Konrad Rejman (Dolnośląska Szkoła Wyższa), *Edukacja jako wychowanie do wojny (?). O konieczności pedagogicznej refleksji nad wojną i pokojem*;
- 24/03/2022, Eszter Neumann (TK Centre for Social Sciences, Budapest), *Religion, populism, and education-policy: the case of Hungary*;
- 21/04/2022, Olha Hordiichuk (Politechnika Żytomierska), *Wojna i życie widziane oczami wykładowczynie filozofii (Жутомуп – Wrocław 2022)* ;
- 28/04/2022, Danny Wildemeersch (KU Leuven), *No Time to Waste? The climate change challenge for sustainability education*;

Rok akademicki 2022/2023

- 13/04/2023, Bert Oliver (University of the Free State), *AI and being-human – what is the difference?* ;
- 20/04/2023, Panayiotis Xenophontos (Oxford University), *Przemysł in 2022: Observations from the Polish-Ukrainian Border*;
- 27/04/2023, Patrice McMahon (University of Nebraska), *People Power: Activism in Hard Time in Central and Eastern Europe*;

- 06/06/2023, Clotilde Lechuga Jimenez (University of Malaga), *Cultural Heritage Education: a Useful Tool for Engaged Learning (EL) with a Gender Perspective*;
- 20/06/2023, Elizabeth Cullen Dunn (Indiana University), Iwona Kaliszewska (Uniwersytet Warszawski), *Informality, Geopolitics and the Art of Humanitarian Smuggling*.

Żywimy szczere przekonanie, że kilkadziesiąt spotkań zrealizowanych w ramach cyklu seminaryjnego było okazją do zadania wielu intrygujących pytań, zainicjowania naukowych dyskusji, przeprowadzenia krytycznych debat w stylu, który był bliski Robertowi Kwaśnicy.

Trudno wymienić wszystkie osoby zaangażowane w organizację cyklu PKO, ale dziękujemy i kłaniamy się Koleżankom i Kolegom, pracującym organizacyjnie, prezentującym nam swoje perspektywy badawcze i literackie. Serdecznie dziękujemy za stałą obecność osobom, które były z nami w czasie spotkań tradycyjnych i zdalnych. Szczególnie doceniamy liczne grono osób pracujących w DSW, które nie opuszczały niemal żadnego spotkania, miło było nam doświadczać Waszej współobecności, życzliwego wsparcia i chęci symbolicznego uhonorowania pamięci prof. Roberta Kwaśnicy.

Ale to jeszcze nie wszystko...

Idee, refleksje, pytania towarzyszące seminarium, są również odzwierciedlane w serii książek, które powstały dzięki Funduszowi Rady Stypendialnej im. Roberta Kwaśnicy „Poza Kulturową Oczywistością”.

Fundusz powstał w Dolnośląskiej Szkole Wyższej / Uniwersytecie Dolnośląskim DSW z siedzibą we Wrocławiu dla upamiętnienia osoby inicjatora powstania Uczelni i jej wieloletniego Rektora i Prezydenta – Roberta Kwaśnicy – na podstawie Uchwały Senatu nr 47/2021. Funduszem tym zarządza Rada Funduszu. W ramach jego działalności finansowane są publikacje wyłonione w drodze konkursu.

Do konkursu, który uruchomiony został na okres 2020-2025, zaproszeni zostali: naukowcy, pracownicy wyższych uczelni, praktycy oświaty i wychowania. Wyłonione przez Radę prace, z obszaru nauk społeczno-pedagogicznych, wydawane są ze starannym zachowaniem etycznego procesu wydawniczego oraz z uwagą na walory estetyczne. Na serię składają się:

2021

- Konrad Rejman, *Etyka radykalna jako emancypacja. O wojnie i pokoju z perspektywy pedagogicznej*;
- Bogusława Dorota Gołębnik, *Ekspansja uczenia? Co z nauczaniem?*

W stronę społeczno-kulturowych podstaw edukacji nauczycieli;

- Katarzyna Nanowska, *komunikacja interpersonalna kuratorów sądowych z podopiecznymi;*
- Alina Stechnij, *Tożsamość młodzieży. Zaniedbany obszar wychowawczy;*
- Wiesław Antosz, *Genealogia zakazanej tożsamości.*

2022

- Przemysław Szczygieł, *Bunt. Przestrzeń uczenia się dorosłych.*

2023

- Paweł Rudnicki, *Kto, jak nie my? ;*
- Colette Szczepaniak, *Pedagogie kobiecości w polskim dyskursie prasy kobiecej;*
- Rozalia Ligus, *Re-generacje. Odzyskiwanie wiedzy utraconej i uczenie się w społeczności.*

Perspektywę nakreśloną przez cykl „Poza Kulturową Oczywistością” traktujemy jako jeden z głównych nurtów programowych powstałych i rozwijanych w środowisku naukowym Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu. Program ten z pewnością będzie kontynuowany poza formalnymi ramami zakończonego już cyklu seminariów PKO.